

O (spolu)závislosti prostredníctvom umenia

recenzia výstavy

Názov výstavy: Môj život nikto nežije

Trvanie: 11.9. – 10.11. 2024

Miesto konania: Galéria G99, Dům pánů z Kunštátu, Brno

Autorka: Lucia Tkáčová – je absolventkou VŠVU (2000) a pomerne aktívnou umelkyňou, pričom využíva vo svojej práci mnohé médiá – od textu, cez obrazy až po sochárske inštalácie vo verejnom priestore. Do povedomia sa dostala okrem iného vďaka spolupráci s rumunskou umelkyňou Anettou Monou Chisa, s ktorou spoločne vystavovali v mnohých galériách nielen v Európe, ale aj v New Yorku či Tchaj-peji. Žije striedavo v Grécku a na Slovensku.

Koncom októbra som sa zúčastnila značne sugestívnej výstavy v galérii G 99. Z materiálov som sa dozvedela, že tento projekt bol vybraný na základe otvorenej výzvy v online časopise Artalk: Your Addiction is The Message. Tento názov je reinterpretáciou známeho výroku mediálneho teoretika Marshalla McLuhana *„Medium is the message“*. Cieľom bolo pristúpiť k závislostiam ako ku vnútornému zdroju informácií, čo sa podľa mňa autorke viac než podarilo.

Ako dieťa alkoholckej matky sama priznáva, že od procesu tvorby očakávala terapeutický efekt a postavila výstavu ako rodinnú konšteláciu – objekty rozmiestnené v prvej miestnosti reprezentujúce: ju samu – postava na kolenách s obrovským balíkom záťaže na chrbte, alkoholickú matku – sáčok na smeti plný vína položený na matraci, a brata – tiež bojujúceho so závislosťou v nemocnici – hlinená „rana“, opatovaná Tkáčovou. Zaujímavou „nesúčasťou“ výstavy je chýbajúci objekt, ktorý by predstavoval otca – autorka sa ho rozhodla do inštalácie nezahrnúť, napriek tomu, že v praxi rodinných konštelácií sa s reprezentáciou otca pracuje, aj keď je neznámy či neúčastný. Veľmi zaujímavý mi prišiel proces tvorby, o ktorom som si prečítala v priloženom materiáli priamo od autorky. S výstavou jej pomáhala mnoho ľudí, vrátane kurátorky výstavy Barbory Trnkovej, ktorá sa spolupodieľala na tvorbe objektov a poskytla Tkáčovej aj emocionálnu podporu, keď sa dostala do krízy z toho, že výstava bude pôsobiť nedokončene. Veľa príprav prebiehalo tesne pred vernisážou, na mieste a improvizovane. Chýba takisto aj záver sprievodného textu autorky, končí doslova uprostred vety. Dôvodom práce na poslednú chvíľu bola totiž prokrastinácia zo strany umelkyne, o ktorej sa sama vyjadrila, že bola pre ňu prekvapením a zdrojom výčitiek: *„Prerátala som sa. Myslela som, že zranenie je už zapuzdrené a môžem s ním narábať, ale nedá sa mi“... „Jediný spôsob, ako to ‚dať‘, je zapojiť do procesu iných ľudí, pracovať už len zo zodpovednosti voči nim, nechať sa nimi potiahnuť.“* Tieto vety zároveň poukazujú na ďalšiu vrstvu, ktorou sa autorka v diele zaoberá a to je téma spoluzávislosti – spolieha sa na druhých ľudí, zapojí ich do procesu, jednak aby jej pomohli, ale čiastočne jej to pomôže zbaviť sa zodpovednosti za prekvapivo ťažkú úlohu. Napokon, sama to aj priznáva: *„Spoluzávislosť hádže tieň na všetko čo robím... Žijem životy iných na úkor svojho vlastného, zanedbávam svoje potreby. Môj život je ako opustený dom, nikto ho nežije.“*

V druhej miestnosti sa nachádza objekt „novej mamy“ – Tkáčová ju so spolupracovníčkami ušila zo šiat, ktoré ostali po smrti jej matky, ktorá zomrela na následky závislosti. Sama priznáva, že terapeutický efekt, ktorý očakávala pri tvorbe objektov z prvej miestnosti sa čiastočne dostavil pri práci v „chránenej dielni“ ako ju sama nazýva: *„Ukáže sa, že zo všetkých procesov je šitie to najliečivejšie. Nová mama je presne taká ako ju potrebujem, veľká ako zviera a majestátna ako trón.“... „Gréta a Zuzana šijú so mnou,*

hodiny a hodiny si rozprávame tajomstvá aj nezmysly, rehoceme sa na suchých vtípoch a žerieme piate cez deviate, sesterstvo šičiek.“

Tému (spolu)závislostí vnímam posledné roky veľmi silno, nielen preto, že sa stáva čoraz viac popularizovanou, ale aj z vlastnej skúsenosti (napr. osobná závislosť na sociálnych sieťach) a viac či menej traumatizujúcich skúseností ľudí z môjho blízkeho okolia. Pri návšteve galérie som si priložené komentáre autorky priveľmi neštudovala, a preto som si myslela, že rozoberá skôr tému ženstva, materstva a pod. Matrac so sáčkom plným červeného vína, na ktorom Tkáčovej mama zomrela, som si vyložila ako symbol menštruácie atď. Príde mi pozoruhodné, že tak ako autorka odkladala prácu na svojich objektoch som ja podvedome „odložila“ skúmanie objektov do väčšej hĺbky. Na moje veľké prekvapenie až doma, pri pozornejšom čítaní jej textu sa pre mňa otvárali ďalšie a ďalšie paralely medzi autorkou a mnou samotnou – rodinné konštelácie, chýbajúci otec, prokrastinácia, spoluzávislosť, alkoholizmus v rodine... Pocítila som veľký rešpekt a uznanie voči Tkáčovej a potrebu poďakovať jej za odvahu pustiť sa do spracovávanía týchto tém verejnou formou. Zároveň som mala možnosť výstavu spätne prežiť a spracovať v bezpečnom prostredí – doma na gauči – a uvedomiť si tak jej konkrétny prínos pre mňa aj iných. Nespočíva v tom napokon dôležitosť umenia ako takého? Poukazovať nám na naše vzájomné prepojenie, hoci aj prostredníctvom ťaživých tém, na ktoré sa možno sprvu nechceme pozrieť. Ak si však doprajeme trocha času a zhovievavosti k sebe samému (a prijímame aj nedokonalosti spojené s týmto procesom a nedokonalosti seba ako človeka), dokážeme negatívne zážitky nechať sebou prejsť a pohnúť sa ďalej. A možno raz uvidíme, že náš život naozaj nikto (iný) nežije – (spolu)závislí či nie, stále sme to my – a to je dobre.

Foto: Barbora Trnková ([FB stránka Domu Umenia Brno](#)) foto s infom o výstave: archív KG

